

Stræderne

i København

Rundetårns
direktør fortæller

København blev en ældre by
efter Bymuseets udgravninger

Juletid i Helligåndskirken

Løvens Bastion
på Christianshavn

Årgang 11 - DECEMBER - 2008

RØMERDAL - VÆRKTØJ

70 20 80 45

VÆRKTØJ EN GROS - OGSÅ TIL PRIVATE

**KVALITETSVÆRKTØJ
SPECIALVÆRKTØJ
TEKNISKE ARTIKLER
FORBRUGSVARER**

- alt til "sort arbejde"

Vester Voldgade 110, 1552 København V
Tlf.: 70 20 80 45 • Fax: 70 20 80 46
www.romerdal.dk • E-mail: mail@romerdal.dk
Døgnvagt: 40 30 49 25

Nyboder Boghandel & Antikvariat
Store Kongensgade 114
1264 København K.
Tlf. 33 32 33 20
nyboder@bogpost.dk

Bøger i tre etager

Førende specialister i
militaria
sefart
biler/busser/tog
fly

Binger's
Kunsthandel
**Indramning, rensning
og restaurering**

Admiralgade 22 • Telefon 33 14 26 00

ALIDA
Marstrand
Håndlavede chokolader

Bredgade 14 - 1260 København K.
Tlf. 33 15 13 63

www.alida-marstrand.dk

Aut. VVS-Installatør
Blikkenslager & Kloakmester
Sonberg VVS

Guldbergsgade 9 - 2200 N
Telefon: 35 39 29 93
www.3blaa.dk

BAD GASTEIN - Østrig
Kurby, vandreture, skiture,
18 huller golf,
badesø, cykelture.
Nyd den friske østrigske natur.
Lejlighed i nyrenoveret ejendom
fra 1887,
med plads til 4-6 personer.
Transport: Fly til Salzburg eller
München, tog - direkte til byen
er du i bil er der privat P-plads.
Tæt på den italienske grænse.
Prisen inkl. slutrengøring og kurskat:
1 uge: 3.300,-
2 uger: 6.000,-
Henvendelse på telefon: 40 63 36 38

TOLDBOD BODEGA

WWW.TOLDBOD-BODEGA.DK
Esplanaden 4 - 1263 København K
Tlf. 33 12 93 31

Winds Frokost Restaurant

Skindergade 36
1159 København K

Tlf. 3333 7323
www.windsfrokostrestaurant.dk
Smørrebrød og anretning - når det er bedst!

Stræderne i KØBENHAVN

Udgivet af:

VK-Gruppen-Stræderne

Badstuestræde 15

1209 Kbh. K.

Tlf. 33 15 56 66

SE: 18197332

www.straederne.dk

kbh@straederne.dk

Ansvarshavende redaktør:

Henrik Ploug (FAF og DBA)

Redaktionelle medarbejdere:

Connie P. Christensen (Kommunikation og Sprog)

Per Stisen

Annoncer:

Per Stisen

Lay-out og opsætning:

Kirstine Ploug (DJ)

Fotografer:

Thomas Trane (DJ)

Kirstine Ploug (DJ)

Forside foto:

Thomas Trane (DJ)

Kompagnistræde mod Sankt Nikolajs tårn

Trykkeri: Glumsø Bogtrykkeri

Oplag: 6000

Indhold:

Side : 3-6 : Direktøren for Rundetårn

Side 7 : Peter Olesen skriver

Side 8 : Svikmøllen på gaden

Side 9 : Sven Okkels tegner vores by

Side 10 : Nattens sorte stjerne

Side 11 : Jul i Helligåndskirken

Side 12-13 : Gammel Strand mod Metrobyggeriet

Side 14-17 : København er blevet ældre

Side 18-20 : Løvens Bastion på Christianshavn

Side 21 -21: Herslev øl til byen

Side 22-23 : Badstuestræde

Side 24 : Nisser jages

Side 25 : Bryggergrunden

Side 26-27 : Ny ost og madsiden

Abonner på STRÆDERNE og få bladet til døren.
Pris 350,- kr. for et år, 11 numre (uden for centrum + porto).

Interviewer: Connie Christensen
Foto: Henrik Ploug (FAF og DBA)

Bopæl: Rundetårn

Rundetårns direktør Jesper Vang Hansen på toppen af tårnet, der var hans hjem i 25 år

Christian den 4.'s observati-
onstårn fra 1642, Rundetårn i
Købmagergade, behøver næppe
nogen nærmere præsentation.
Men hvad mange af tårnets
besøgende måske ikke ved er,
at at en familie har haft deres
dagligliv inde i Rundetårn gen-
nem de sidste 25 år. Tårnet
har været beboet af astrono-
mer, portnere og opsynsmænd
siden 1740'erne, men nu har
tiden gjort portnerens opgave
unødvendig, og lejligheden er
omdannet til arbejdsplads for
tårnets medarbejdere.

Vi har talt om udviklingen i
Rundetårn med direktør Jesper
Vang Hansen, som altså – indtil
videre – blev Rundetårns sidste
beboer.

Hvordan er det at gå rundt i
din bolig gennem 25 år, som nu
er indrettet til administrations-
lokaler for Rundetårn?

"Jeg har haft det godt her, og
jeg føler mig privilegeret over at
have boet et

så specielt
sted. Men
vi har fak-
tisk en stor
administra-
tion – 35
ansatte – selvom det ikke lige
ser sådan ud. Vi er 7 fuldtids-
ansatte, 3 deltidsansatte og 28
studerende, så der er meget at
holde styr på. Jeg som direktør
har nogle ansatte omkring mig
- en chef, en PR-medar-
bejder, en musikonsulent, en

konservator – som før arbejdede
hjemmefra. Men for at få en
dynamik i tingene, er det ikke
altid lige godt at arbejde hjem-
mefra, selvom man er koblet op
på alle mulige smarte måder.

Det at kunne være sammen på
arbejdsstedet er vigtigt for dyna-

**Jeg føler mig privilegeret
over at have boet et så
specielt sted**

mikken. Derfor
føjte
jeg, at
det var
på tide
at finde et sted, hvor vi kunne
være. Vi havde et ganske lille
kontor her på 30 kvm, som
slet ikke rakte til. Så enten
skulle vi ud og leje lokaler eller
også skulle vi finde noget her.
Ringerloftet kunne egentlig
godt have været brugt til kon-

tor, men det må man ikke for
Arbejdstilsynet, der skal være
vinduer og andre ting. Den
eneste mulighed var faktisk lej-
ligheden. Jeg kunne ikke finde
noget bedre sted, det er et fanta-
stisk sted at arbejde, ligesom det
var et fantastisk sted at bo. Når
man har boet her i lang tid, har
man vænnet sig til det, men det
er et lidt svært sted at være en
familie. Jeg skulle være garant
for, at der ikke skete indbrud
eller andet i tårnet, dvs. at jeg
var til rådighed stort set hele
døgnet. Men nu var tiden løbet
fra den portnerfunktion, og jeg
er faktisk vældig glad for at gå
på arbejde om morgenen og
så gå hjem igen om aftenen og
holde fri."

Rundetårn med udsigt og udstillinger

Hvordan gik det til, at du kom her i sin tid til en stilling, der skulle ende med at blive din livsgerning?

”Jeg var 29 år og historiestuderende, da jobbet her blev ledigt. Jeg søgte og fik det, og det var jeg enormt glad for. Det var en slags udvidet viceværtjob med bopligt i lejligheden her. Siden tilegnede jeg mig viden om udstillingsvirksomhed, PR, administration osv.”

Nu er du så direktør. Hvordan kører forretningen Rundetårn?

”Rundetårn er en del af Trinitatis Kirke, men har selvstændig økonomi og er 100% selvfinansierende med hensyn til den daglige drift. Vi lever af entreindtægterne, og derfor tager vi aktiviteter ind, primært to: udstillinger og koncerter. Vi er værter og lægger hus til, og kan være rådgivende og regnskabsførende, hvis folk ønsker det, men udstillerne skal selv stå for det. Udstillerne skal ikke betale for pladsen eller vores assistance, og de har deres eget budget. De betaler et gebyr på 5.000 og el-forbrug. Vi tjener jo også på, at der kommer flere mennesker ind i Rundetårn. Når man køber en entrebillet til 25 kr., får man ud over oplevelsen af det ganske unikke tårn en ekstra oplevelse i form af at få adgang til en udstilling. Vi har et besøgstal på 370.000 om året.

Vi har haft udstillinger og koncerter siden 1987. Jeg har været her siden 1982, og det var en af de ting, jeg var med til at få i gang. Vi kalder det Bibliotekssalen, fordi det gamle universitetsbibliotek lå her fra starten og til 1861. Da jeg startede her i 1982, lå salen hen som lager og opmagasineringsrum. Dengang startede vi faktisk med koncerter, og nu har vi måske 8-9 udstillinger om året, men helt op til 80 kon-

certer. Det er et pragtfuldt rum til klassiske koncerter, særligt med toneslave instrumenter, en trompetkoncert går slet ikke, fordi akustikken er så levende, man ville blive blæst ud af rummet.

Den aktuelle udstilling er Snedkernes Efterårsudstilling, som udstiller i Rundetårn for første gang. Ellers har den været i Helligåndshuset. Udstillingen har et nyt koncept i år, hvor man for første gang har et samarbejde designer-producent med henblik på at udvikle et møbel, som skal præsenteres her på udstillingen. Noget af det spændende – hvis vi ellers får plads neden for alle de arbejdsmaskiner og brosten, der bliver lagt nede foran tårnet – bliver to store stenmøbler ude på pladsen. Vi er godt nok slemt ramt af gadeopgravning for tiden, og vi lider under, at vi er det eneste sted, hvor arbejderne kan

Vi har et besøgstal på 370.000 om året

komme af med deres redskaber og murbrokker. Somme tider bliver der smidt et helt læs murbrokker lige ved siden af vores dør – det gjorde man altså ikke for 10-15 år siden!”

Da I fik ideen med dette rum, hvem skulle I da spørge om lov?

Den store kikkert i observatoriet

”Vi hører hjemme under Kirkeministeriet, så det er Kirkeministeriets fredningsbestemmelser, der er gældende. Tårnet er bygningsfredet, kirken hører under kirkeministeriets administration, så der er begge myndigheder. Vores netop afsluttede ombygning hører under både Kulturarvsstyrelsen og Kirkeministeriet, dermed under Nationalmuseets overop-

syn.” Kirker er generelt ikke fredet i Danmark, men er Trinitatis kirke fredet?

”Nej, den hører under Kirkeministeriets opsyn. Det er jo en levende bygning, som vi bidrager til i kraft af, at vi betaler husleje til kirken. 3 medlemmer fra menighedsrådet ved Trinitatis sidder i Rundetårns bestyrelse, som består af 5 personer.”

Foregår der stadig noget omkring det astronomiske her? Ja, observatoriet er åbent. Vi er Europas ældst fungerende observatorium, og det er en oprindelig aktivitet, som vi holder fast ved. En af de første ting, jeg gjorde, da jeg kom her i 1982, var at genåbne observatoriet, der havde været lukket ned i 12-14 år. Vi har bl.a. mange skoleklasser, ca. 100 om året, som får en omvisning af vores observator og får lov at kikke stjerner, hvis det vel at mærke er tørvejr, for kikkerten tåler ikke regn.”

Rundetårn ser jo umiddelbart meget velholdt ud. Forestår der nogle større vedligeholdelsesarbejder?

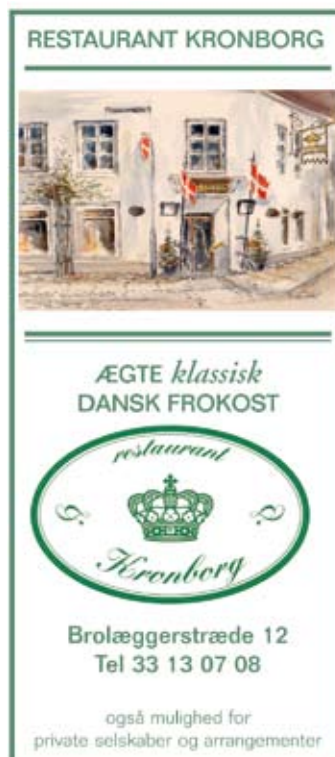
”Nej, vi har brugt alle pengene. De sidste 2-3 år har vi bygget om for 14 mio, så tårnet er i fin stand. Jeg synes, det er flot, at vi selv har klaret det økonomisk, uden tilskud udefra.”

Fra Rundetårns observatorium på toppen af tårnet er der lige siden 1642 blevet kigget stjerne, og dermed er Rundetårn Europas ældste fungerende observatorium. På toppens platform har i tidens løb været opført mange forskellige bygninger til de astronomiske instrumenter. Det nuværende Folkeobservatorium stammer fra 1929, her kan almindelige mennesker få et kig på himmellegemerne gennem den store linsekikkert, som er bygget af den fra Verdensure kendte Jens Olsen. I vintermånederne er observatoriet åbent hver tirsdag og onsdag aften.

En af Rundetårns kuriøse effekter er en stump af Tycho Brahes ligklædning. Ganske vist døde Tycho Brahe før Rundetårn blev bygget, men hans betydning for efterfølgere inden for den astronomiske videnskab og dermed for brugere af observatoriet har

været væsentlig. Tycho Brahe var adelig og egentlig udset til at blive jurist, men han interesserede sig voldsomt, som mange andre på det tidspunkt, for astronomi og alkymi. Frederik II understøttede Tycho Brahe, forærede ham bl.a. øen Hven, hvor Tycho Brahe byggede sit observatorium, men da Frederik II døde i 1588, svandt Tycho Brahes popularitet, og den unge Christian IV lod ham forstå,

at han ikke var ønsket. Således forlod Tycho Brahe Danmark i 1597 og slog sig ned i Prag, hvor han døde i 1601, 54 år gammel, antagelig myrdet af sin assistent. Men det er en helt anden historie. Hvorfor et stykke af hans ligklæde er på Rundetårn, forklares her af give- ren, brygger Hoffmeyer i Store Heddinge. Brevet er klæbet bag på rammen, og det beskriver

Enoteca milanese

Italiensk vinbar i Boltens Gård
Vi importerer selv vores vine, Spumanti og Grappa og sælger kun kvalitetsvin

Indtil det nye år udstiller vi malerier af den italienske maler Vittoriano Delgado, som har haft talrige udstillinger rundt om i verden

Boltens Gård-Gothersgade 8 L - DK 1123 K.
Tlf.: 33 33 99 09 - Mobil: 27 72 43 22 - enoteca.milanese@gmail.com

Rundetårn

Det gamle bibliotek der tilhørte universitetet er nu udstillingssal, her med en udstilling af forskelligt legetøj

omstændighederne ved erhvervelsen af stykket:

Store Hedinge 10-6-31
Hr. Borgmester Kaper
Med Post har jeg i dag tilladt mig at sende til Hr. Borgmesteren en Relikvi efter Tyge Brahe. Min afdøde Ven Rektor Otterstrøm og jeg kom til Teinkirken faa dage efter at Graven var bleven aabnet (1901, red.). Vi saa kraniet, der var anbragt under Glas. Ved Siden deraf fandtes et mindre og i høj grad medtaget Stykke af Ligkjortelen. Den gjorde

Indtryk af at være fremstillet af Silke med Mønster af Egeløv. Kirketjeneren tilbød os, sikkert i Haab om Drikkepenge, et Stykke deraf, og det er det, jeg har tilladt mig at sende Hr. Borgmesteren, idet jeg beder Dem venligst have Ulejligheden med at lade det anbringe paa rette Plads. Faa Dage efter vi havde været i Prag, læste vi i Aviserne at Kirkens Myndigheder havde standset Kirketjeneren i hans besynderlige Trafik, og der var kun faa, der havde faaet udleveret disse Stumper af Kjortelen, men det var aabenbart, at der ikke forelaa noget Falsum. Jeg beder Hr. Borgmesteren ikke tage mig denne Henvendelse ilde op, jeg har paa Fornemmelsen, at De ikke er ked deraf, men vil drage omsorg for, at Tyge Brahes Relikvi kommer i mere passende Eje end hos Deres Ærbødige (underskrevet) H. Hoffmeyer.

Bibliotekssalen over kirken blev taget i brug som universitetsbibliotek den 7. juli 1657. Loftet var malet gult og bjælkerne røde (de oldenborgske farver, som vi i dag kender fra postbudene); to af bogskabene var også røde og indeholdt "Det kongelige bibliotek". De ca. 10.000 bind var placeret langs væggene. Antallet af bind voksede hurtigt til ca. 30.000, desværre gik de fleste af disse til under branden i 1728. Få år efter branden var det dog ved køb og gaver lykkedes at få biblioteket op på samme størrelse som før branden, og i de næste 100 år voksede biblioteket sig så stort, at det måtte have nye lokaler og flyttede i 1861 til det nyopførte bibliotek i Fiolstræde.

ÅRETS JULEVIN

Det eksklusive valg
Viña Tarapacá
Gran Reserva Carménère
Maipo Valley, Chile

JULEPRIS 9975
Normalpris 12975

JULETILBUD TIL ANDEN
1 for kr. 85,-
3 for kr. 225,-

BARBAGLIO

De faxer - vi bringer!
ØL - VAND - SPIRITUS - TOBAK
STORE KONGENSGADE VINHANDEL
Store Kongensgade 89 - 1254 København K.
Tlf. / fax : 33 15 38 10

Det lille Apotek
Et stedet hvis man
ønsker, hygge, nostalgi
og god dansk mad.

**frokost fra 89-
aften menu fra 98-**

Store
Kannikestræde 15
Telefon 33125606
www.
det lille apotek. dk

Tekst: Til Stræderne fra Peter Olesen,
journalist og forfatter

De tonedøve

De tonedøve. De arrogante.
De bedrevidende. De højrøvede.

Der er mange gode betegnel-
sesmuligheder for de arrogante
personer, der
sitter og bestemmer over byens
mest sårbare steder.
Tonedøve fordi de højt og
flot sk.... på, hvad de berørte
siger. Uanset hvem, de er. Og

Og fordi de ved bedre end alle
andre, at det er på Gl. St., at
kunderne vil være, og at husene
selvfølgelig ikke vil lide mindste
skade. Og at folk bare er speci-
elt pylrede lige her i det område.

Højrøvede, fordi intet gør
indtryk på dem. Intet, absolut
intet. Det hele er besluttet, og
vi diskuterer det end ikke med
dem, mener den mest højrø-
vede, der end ikke nedlader
sig til at stille op til debat eller
diskussion.

Peter Olesen ved Gammel Strand,
foto: Suste Bonnén

hvisdan det går ud over dem,
det med at grave hele Gammel
Strand op i 10 år.

Arrogant fordi det er for sent at
diskutere. "I kunne jo bare have
fulgt med i timen"

Bedrevidende fordi, de bedst
ved, hvor passagerbehovet er,
og fordi man selvfølgelig ikke
kan flytte en station 100-200
meter rundt om hjørnet, hvor
der er plads, og hvor der ikke er
mange at genere.

Sådan administrerer man i dag.
Hen over hovedet på alt og alle.
Hvad er det dog for mennesker,
der er sat til at lede og styre det
her? Hvad er de dog gjort af for
et stof? Hvad tænker og føler
de, hvis de overhovedet tænker
og føler?

Man græmmes og fortvivles
og får ikke ligefrem øget sin
tillid til systemet med den
formand og næstformand for
"Monsterselskabet".

Men håbet: der er trods alt
højere magter end dem.

Måske er der bare en her, der
kan lytte og tales til fornuft.

Håbet har man jo lov at have.

VITTORIANO DELGADO

Den internationalt anerkendte kunstner Vittoriano Delgado, som Stræderne præsenterede i sidste num-
mer, har et specielt tilbud til læserne. Hver måned
er der mulighed for at købe et nummeret tryk af en
originaltegning fra Delgados hånd, underskrevet og
certificeret af kunstneren selv. Hvert tryk monteres
i passepartout og nummereres fra 1-50. Størrelsen
er ca. 40 x 30 cm. Mere om kunstneren og hans
værker kan ses på hans hjemmeside www.delgadoatelier.com.

Denne måneds kunstværk er: "Etruscan Woman
looking in the Mirror"

Pris pr. tryk er kr. 350 inkl. moms og forsendelse.
Bestilling kan afgives til: contact@delgadoatelier.com,
og betaling foretages til: Danske Bank, kontonr. 3000
4310 315354, kontohaver Vittoriano Delgado, mrk.
"print". Du modtager trykket 3-4 dage efter betaling.
Eventuelt kan trykket afhentes på Strædernes redak-
tion, Badstuestræde 15, st.

Svikmøllen på gaden

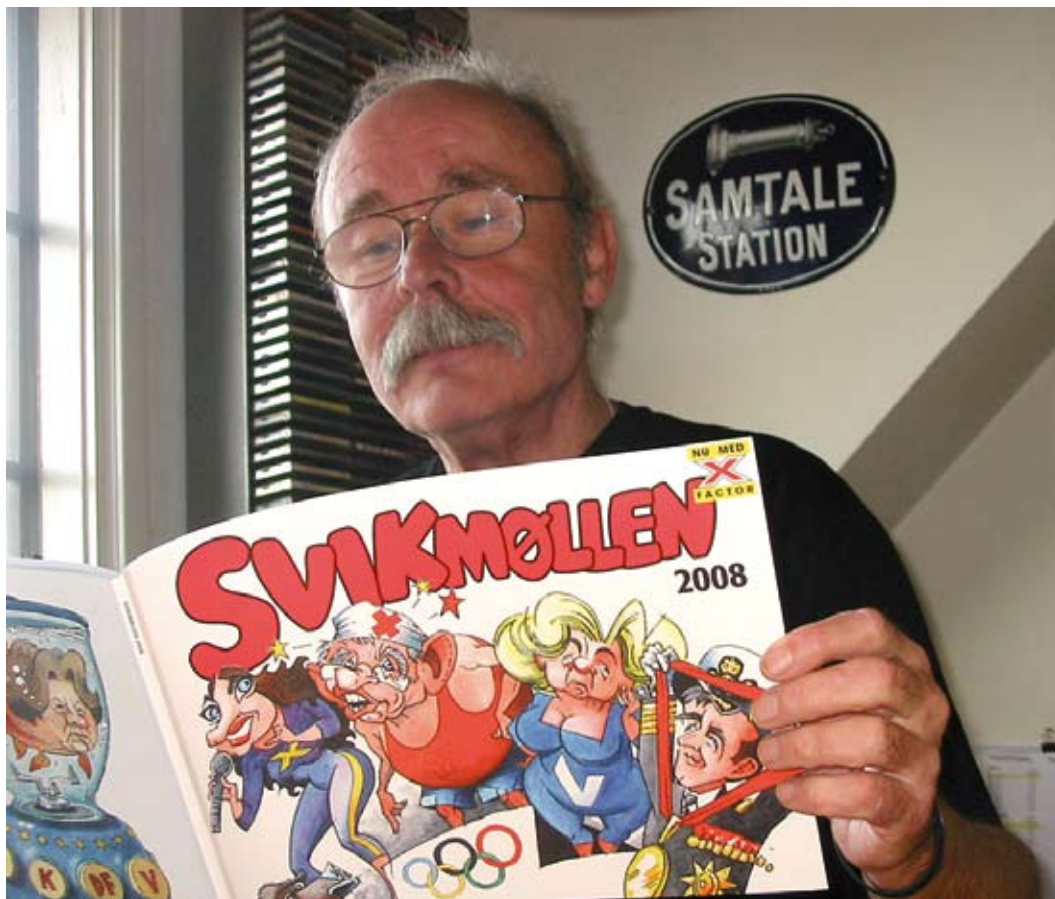
Endnu en gang er Svikmøllen på banen med motion til latter-musklerne.

Inspirationen til hvem, der skal spiddes af satirens skarpe pen, kommer såmænd fra et så fre-deligt sted som Sjællands Odde, hvor Den gamle Rédacteur Poul Schiøtt sidder i sin ensomt, men smukt beliggende ejendom og skuer over vandene, i pagt med naturen og sin hustru Lene.

Igen i år har det ikke skortet på kandidater til den ærefulde udnævnelse som Svikmøllens Yndlingsoffer, og det er jo nu afsløret, at den dansende statsministerfrue svævede elegant ind på førstepladsen. Af Svikmøllens pressemeddelelse fremgår bl.a., at alle danskere blev vilde med dans – og kiggede henrykte på kuglestødere, ryttere og statsministerfruer, som svingede sig på dansegulvet. Underholdningsværdien var stor og blev kun overgået af Bjørn Lomborgs forslag om at afhjælpe verdens fødevareproblemer med vitaminpiller.

Blandt øvrige ofre ses – naturligvis, fristes man til at sige – Birthe Rønn Hornbech, Anni Fønshøj (navnlig et par attri-butter, der synes at leve deres eget liv) og såmænd også Ritt Bjerregaard.

Kig selv med og få en på gri-neren.

Poul fotograferet af Lene Schiøtt

Danvikar
- og rekruttering
- det ældste, danske vikarbureau
Handel og kontor
33 14 30 04

Korrespondenter
Bogholderipersonale
Regnskabspersonale
IT-personale
Advokatsekretærer
Kommunedata
Sekretærer
Omstilling /reception
Kontorpersonale
Kantinepersonale
Lagerpersonale
Tastemedarbejdere

Sygepleje
33 14 97 76

Sygeplejersker
Social- og sundhedshjælpere
Social- og sundhedsassistenter
Servicemedarbejdere

Hyskenstræde 9, 1207 København K
Telefax: 33 14 36 68
danvikar@danvikar.dk
www.danvikar.dk

Dansk smørrebrød serveret i nye, friske omgivelser

Restaurant M
Store Kongensgade 56
Tlf. 33 15 85 77
www.restaurant-m.dk

Man-lør 11:30-16:00
Åbningsstiderne udvides
gerne til private selskaber.
Vi leverer også ud af
huset.

Lille Kannikestræde
flager for sig selv.

Kunstmaleren Sven Okkels
tegner stemninger fra vores by
med en lille kommentar.

Sven Okkels fotograferet af Karsten Bundgaard

Tegningerne er blevet til på
byvandring, hvor Sven har
tegnet on location.

Hos Dorte
Knabrostræde 6 • 1210 København K
Tlf. 3315 9777 • www.hosdorte.dk

Bastionen + Løven
CAFE • BAR • RESTAURANT

Åbent alle dage - hele året
Sommer - Alle dage kl. 10-24
Vinter - Hverdag kl. 12-24 og weekender kl. 10-24

Christianshavns Voldgade 50 • 1424 København K • Telefon 32 950 940
E-mail post@bastionen-loven.dk • www.bastionen-loven.dk

Nattens sorte stjerne

En del af sanggruppen fra Vesterbro Ungdomsgård med Francis Danso og Morten Ledskov fra Fair Trade,

Vesterbro Ungdomsgård værner om jorden og dem, der lever af den.

Mandag den 17. november var der i forbindelse med lanceringen af DVD'en "Nattens Sorte Stjerner" mulighed for at møde medlemmer af sanggruppen fra Vesterbro Ungdomsgård, Bo Schiøler, Fair Trade producenten Francis Danso samt repræsentanter fra Fair Trade Danmark. Det hele foregik i Fair Trade butikken i Badstuestræde 2, Kbh. K.

Og hvad er mere københavnsk end Vesterbro Ungdomsgård? Den legendariske sanggruppe

Tekst: Per Stisen

fra Vesterbro Ungdomsgård blev tidligere på året inviteret på en slags dannelsesrejse til Ghana af Fair Trade virksomheden Global Trade. Her besøgte gruppen af børn og unge forskellige Fair Trade projekter og deltog i workshops med afrikanske musikere og dansere.

Det er der kommet et vedkommende, stærkt og livsbekræftende portræt ud af - nemlig DVD'en "Nattens Sorte Stjerner", der vil være til salg i blandt andet Fair Trade

butikken i Badstuestræde 2. Hele overskuddet fra DVD'en donerer Vesterbro Ungdomsgård til nogle af de Fair Trade projekter, de stiftede bekendtskab med på deres rejse.

Jul i Helligåndskirken

Interviewer: Connie Christensen
Foto: Henrik Ploug (FAF og DBA)

Sognepræst ved Helligåndskirken leif Christensen

Julen er en travl, men dejlig tid i kirkens arbejde, fortæller sognepræst ved Helligåndskirken Leif Christensen, som kom til Helligåndskirken i 1995. Med en barndom på landet, ved Herning, er kontrasten stor til Strøget i København, men Leif Christensen nyder stemningen i byen. Det er en stor dag, når juletræet på Rådhuspladsen tændes, så starter julen for alvor.

Kirken har mange forskellige tilbud i julemåneden. Ud over adventsgudstjenesterne er der mange arrangementer, ikke mindst spændende musikarrangementer og koncerter. Især

med "De 9 læsninger" med mandskvartetten Prins Gustav Ensemblet. Det er en engelsk tradition, hvor mandskvartetten læser tekster fra Det gl. Testamente.

Julestuen i Helligaandshuset, som finder sted den 4. og 5. december fra 12-18 og lørdag den 6. december fra 11-17, samler gennem salg fra boder og

Julebasar i Helligåndshuset

ser Leif Christensen frem til Nordatlantisk julekoncert med kor fra Grønland, Færøerne og Island og Bachs Juleoratorium med Københavns Bachkor og Øresunds Barokensemble.

Natkirken er også meget aktiv i julemåneden, alle fredage fra 19-01, bl.a. den 12. december

cafeen ind til sognets trængende, som nyder godt af det velgørende arrangement. Mange af byens forretninger – mellem 60 og 70 – donerer varer, som sælges til fordel for de dårligt stillede.

Leif Christensen sætter særlig pris på juleaften. Forventningen

mærker man fra om morgenen den 24., som jo er en handelsfri dag i byen, og stemningen er ganske særegen og forventningsfuld. Det er smukt at høre klokkespillet fra kirkens tårn, mens man gør sig klar til juleaften. Der er måske bekymring i mange hjem i år på grund af

finanskrisen og forfærdelige ting, der sker ude i verden, og det vil nok betyde noget for præstens prædiken. Men, siger Leif Christensen, "det, at vi må nøjes med mindre, betyder ikke, at vi skal have det dårligere med hinanden".

Gammel Strand og Metrobyggeriet

Pressemedarbejder Kåre Møller Madsen fra Metroselskabet skriver i sin reklametekst, i sidste nummer af Stræderne, for metrostation Christiansborg på Gl. Strand, at den "såkaldte Borgergruppe" og undertegnede bringer fejlagtige informationer. Det er ikke klædeligt at en repræsentant for et offentligt ejet, skatteyderfinansieret selskab, udtrykker sig hånligt og nedladende med udtryk som "den såkaldte Borgergruppe", om et demokratisk fænomen som en borgergruppe, der opstår, når borgerne

føler sig udsat for hensynsløs, manipulerende og udemokratisk behandling.

Bemærk, at Metroselskabets repræsentant ikke dokumenterer de påståede fejlagtige oplysninger fra min side, men henfalder til henført anprisning af de lyksaligheder, der vil blive Gl. Strand til del efter gennemførelsen af de teknisk, økonomisk og sikkerhedsmæssigt højest diskutabile planer om at mase en metrostation ned i dette, til formålet, alt for lille og sarte byrum.

Der er da også tale om det mest komplicerede og dyreste stationsanlæg på Cityringen med et anslået budget på en milliard. I denne tid er man ved at foretage undersøgende geologiske borer på pladsen, så hvordan man kan budgettere uden eksakt viden om den undergrund hvori man skal bore, banke og grave de næste 10-15 år – ingen ved det – forekommer ikke tillidsvækkende. Men resulterer disse undersøgelser i budgetmæssigt ubekvemme overraskelser, er der måske nogle nødudgange tilbage på ruten, som man kan spare væk for at få pengene til at passe.

Det handler jo om at få et projekt til præcis 15 milliarder kroner godkendt af borgerre-

præsentationen i løbet af januar og herefter at få energi- og transportministeren drejet på i marts. Således at sagen ikke griber forstyrrende ind i valgkampen op til kommunevalget i november næste år. Først efter valget sættes bulldozerne ind.

Den nærliggende risiko for alvorlige skader ved de brutale indgreb, kun seks meter fra de historiske huse på Gl. Strand, hvis skrøbelighed vi beboere har indgående kendskab til, bagateliseres fra Madsens side med, at man vil overvåge husene nøje i anlægsfasen. Man budgetterer således efter "bedste fald" uden risikoanalyse.

Men hvad med "værste fald" hvis overvågningen viser alvorlige bygningskader med risiko for kollaps, som f.eks. i Amsterdam og arbejdet må standses? Så koster det for alvor kugler. Men til den tid er Metroselskabet på den rigtige side af "the point of no return". Og så må politikerne makke ret og Københavns Kommune kan have i en gældsælde.

Nå, men tilbage til fejlagtige informationer. Det virker ikke særlig professionelt at pressemedarbejderen illustrerer en artikel, hvori han fremsætter anklager om misinformation, med et mildt sagt vildledende

billede af Gl. Strand – nu med metrostation.

Hvis Metroselskabets indtægtsprognose for denne station, der baserer sig på præcis 11.930 betalende passagerer – her spørger budgettet igen – viser sig at have noget med virkeligheden at gøre, har Madsens idylliske billede det garanteret ikke.

Alle disse passagerer forventes nemlig at komme gående eller cyklende, da metroens minimerende indflydelse på privatbilismen også her er marginal. Jeg tillader mig at gentage skønneriet, men med nogle skæmmende retledende oplysninger.

Alternativerne: Stationen på Gl. Strand ligger få minutter fra den på Kgs. Nytorv. Men vil man med døvelens vold og magt have en station i dette område, er realistiske alternativer en placering på Christiansborg Slotsplads et par minutters gang fra Gl. Strand eller en boret (drilled – det lyder lige så smart som "cut and cover") station under Højbro plads, der med hensyn til passagerantal nok vil komme tættere på indtægtsprognosen for Gl. Strand. Boremotoden er under normale forhold lidt dyrere end "cut and cover", men den anslåede milliard på Gl. Strand skulle være mere end rigelig på Højbro Plads.

Hvis kommunen tror på Hvis Hvis Metroselskabets indtægtsprognose med 11.390 betalende passagerer dagligt fra Gl. Strand, der forventes at ankomme på cykel eller til fods, har hold i virkeligheden er dette perspektivforvridende billede et pinligt falsum. Hvis ikke, er der ikke økonomisk grundlag for denne, den dyreste station på cityringen med et anslået budget på en milliard med løs bagkant.

*) Den eksisterende metro blev bygget med massive budgetoverskridelser fulgt op af bristede passagerprognoser. Når den sidste del, linien til lufthavnen, holdt budgettet var det fordi, man lagde denne metrostrækning oven på jorden og smadrede et boligkvarter mod befolkningen på Amagers fortvivlede protester.

Metroselskabet har kun seks års erfaring med metroanlæg og udelukkende med "cut and cover" metoden. Det er nok derfor at man viger uden om den, for mennesker, bygninger og byrum, langt mere skånsomme og fleksible boremotode, der mere er reglen end undtagelsen i internationale storbyer. Men så kan man jo bede udenlandske eksperter stå for anlægget på Højbro plads og for den sags skyld også for en boret station ved Marmorkirken og i Stampesgade.

I det hele taget eksisterer der helt realistiske alternativer de fem steder i byen, som har affødt de mest voldsomme protester og indsigelser: Nørrebroparken, Sortedamssøen, Stampesgade, Marmorkirken og Gl. Strand. Men Metroselskabet viger stædigt uden om "med portvin og slesk tale" og en ikke helt ædruelig, økonomisk ansvarsbevidst attitude.

Hvorfor? Man kunne få den nærliggende tanke, at professionel analyse og retvisende budgettering af disse alternativer vil ødelægge den stramme tidsplan i forhold til kommunevalget.

Peter Hiort
Art director
Gammel Strand

ROSENGÅRDENS Bodega

Det er her man hygger sig!

Åbningstider
Man - Ons: 10 - 00
Tors - Lør: 10 - 02
Lukket søn- & helligdage

Irish coffee 34,- / Stor fadøl 34,-

Rosengården 11
1174 København K
Telefon: 3312 4625

KOM OG KØB JULEKJOLEN OG VÆR MILJØBEVIDST fra kr 469,-

The Earth Collection
Kompagnistræde 37
1208 København K
Tlf.: 33 15 36 36
www.teearthcollection.dk
Åbningstider: Mandag - fredag 11-18
Lørdag 11-16, adventssøndage 12-16

Københavns historie må skrives om

Nye fund i undergrunden rykker byen meget længere tilbage i tid. Stræderne har været på Københavns Bymuseum for at få mere at vide.

Museumsinspektør Hoda El-Sharnouby forklarer:

”Igenennem de seneste par år har Københavns Bymuseum foretaget undersøgelser i stykket fra Rådhuspladsen langs med højderyggen – det nuværende

Vimmelskiftet – op ad Strøget og til Kgs. Nytorv. I forbindelse med undersøgelserne har vi foretaget C14-dateringer af de ældste kulturlag på stedet, og de har vist nogle meget tidlige dateringer, hvilket ikke er ulogisk, når man tager byens udvikling i betragtning. Vi har Skt. Clemens kirke, den ældste kirke, som vores undersøgelser viser er fra starten af 1000-tallet. Vor Frue Kirke er bygget i midten af 1200-tallet. Nikolaj Kirke

nævnes første gang omkring 1260’erne. Vi har en mængde C14-dateringer i området mellem kirkerne, og det tyder på, at vi har en bebyggelse, som har set anderledes ud end bare den hesteskoformede vold, vi hidtil har opereret med. Der har været en handelsplads med tilhørende bebyggelse i hele området, og netop omkring Skt. Clemens har vi fundet 1043 skeletter, heraf 25% børneskeletter, som formodentlig er fra perioden

Museumsinspektør Hoda El-Sharnouby

1100 - 1566. Det er et meget fint og unikt materiale, som vi kan lave antropologiske undersøgelser på. Materialet er stadig under bearbejdning. Skeletterne er registreret, men venter på en nøje gennemgang. Det kan give os en viden om kost, sygdomme og vækst i den tidlige middelalder.”

Hvilke øvrige ting har I fundet i udgravningerne, som understøtter den nye datering?

”Også ved Skt. Clemens kirke har vi fundet en barnegrav, hvor

Arkeologer i gang med udgravningerne, der hvor St. Clemens kirken lå imellem Strøget og Vestergade

barnet har en mønt om halsen; amuletten er en mønt fra starten af 1000-tallet. På Gl. Torv har vi fundet bunden af en affaldsgrube fra 1000-tallet. I Mikkels Bryggers Gade har vi tidligere fundet fiskeben fra 1000-tallet. På Gl. Strand har vi fundet et stykke trækul i en sandhvirvel, som formodentlig er dannet ved, at vandet har stået og skyllet frem og tilbage mellem bolværkspælene. Trækullet kunne dateres til slutningen af 700-tallet, hvilket vil sige den sene jernalder. Det tyder på, at der har været beboelse her i jernalderen. Under Højbro Plads har vi et stykke knogle med runeinskriftioner fra 1000-tallet. Så er der Pilestræde, hvor

vi har en brønd fra slutningen af 1100-tallet. På Kgs. Nytorv er der bl.a. nogle skelgrøfter fra vikingetiden og et benhåndtag med sen vikingetidsornamentik på.”

Har I fundet fundamenter af huse?

”Nej, ikke rigtigt. Byen er så gammel, at århundreders

Et barneskelet der blev fundet med en mønt fra 1000 tallet

bebyggelse har forstyrret og overlejret lagene. Det er derfor, det er så spændende med metroudgravningerne, fordi vi kommer langt ned under Rådhuspladsen, Kgs. Nytorv og Gl. Strand, så vi kan se, om der er noget, der henviser til det ældste af byen.”

Du talte før om bolværk. Har I fundet noget af det?

”Ja, på Gl. Strand. Vi har kun lavet forundersøgelser der, bl.a. prøveboringer, hvor vi kan se lagvis, hvad der er og få det dateret. Her har vi helt klart fundet fase på fase af bolværk. Den nuværende facadelinje på

Bymuseet graver vores fortid frem

Skelet af en mor der er død i barselssengen, resterne af fostret ser i kvindens skød

Gl. Strand / Kompagnistræde har været den gamle kystlinje. Vi har en dybde ude i kanalen på 7 m under terræn og en strandvold, der ret skarpt stiger op mod facadelinjen. Under facadelinjen er der kun 3 m til undergrunden. Man har anlagt havn eller nok bare en anløbsbro her meget tidligt, allerede i stenalderen har man

haft en naturhavn. Senere, i vikingetid eller måske allerede i jernalderen, er man begyndt at lave nogle egentlige havneanlæg, som siden er blevet udbygget og gjort bredere, for at skibe kunne lægge til osv. Man har også inddæmmede havbund, vi har fundet faser af forskellige bolværk, der har flyttet kystlinjen ud til det nuværende bolværk.”

Vil det sige, at jeres seneste undersøgelser viser, at København er ældre end vi hidtil har troet?

”Man har jo sagt, at da Absalon overtager området, er det der, København opstår. Men med vores undersøgelser synes jeg ikke, at der er nogen tvivl om, at der har ligget en anløbsplads, og sådan en anløbsplads ligger der ikke bare alene. Der er en stormand, som passer på den og lejer området ud osv. I forbindelse med så stor en handelsplads har der også været en bebyggelse, som kunne understøtte den. Det, Absalon fik, var en handelsplads og en forholdsvis driftig by, som lå fra Rådhuspladsen og helt op til Kgs. Nytorv. Det er det, vi mener nu. Han har ikke bare fået et marskområde, hvorfor i alverden skulle han ønske sig det? Der må have været mere end det. Selvfølgelig har han også fået det meget frugtbare opland helt ud til Valby, men årsagen til, at han fik det har

været, at der var etableret en by her, omend i mindre målestok.” Hvornår vil du mene, byen er født?

”Jeg mener, der har været en fiskeplads allerede fra tidlig jernalder, og stenalderens jægere har helt sikkert kendt til området. Det er den eneste naturhavn i området, og silden har på sin passage gennem Øresund været nødt til at komme herind, så den har været let at fange. Det vil ikke sige, at vi har en by i jernalderen, slet ikke, men området har været kendt og brugt af mennesker. Så er der efterhånden udviklet en kultur med en stormand, som har haft folk under sig osv., og det er så det, som Absalon får.”

Er det metrobyggeriet, der har givet jer mulighed for disse fund?

”Vi er jo i forvejen ude, f.eks. ved fjernvarmeudgravningerne. Men det er hovedsagelig i

gader og stræder, hvorimod vi med metrobyggeriet har mulighed for at komme ned under de store pladser. For et par år siden, hvor kvm-prisen var meget høj i København, ville mange af matrikulejerne gerne lave kælder under deres bygninger, så de kunne få ekstra forretningsareal. Det gav os mulighed for at komme til at grave inde på matriklerne, bl.a. havde vi en stor sag på Vimmelskaftet. Vi har i de senere år haft mulighed for at lave nogle gode, store undersøgelser. Men metroen er unik, fordi vi får nogle meget store områder. Vi får Rådhuspladsen, de tidligste faser af Vesterport fra 1200-tallet, som vi er sikre på, vi finder dernede, vi kom-

mer et stykke ind i middelalderen via Vestergade, vi kommer under Kgs. Nytorv til den gamle Østerport og meget tidlige vikingespor, og vi kommer ned til byens middelalderhavn, så vi får nogle væsentlige nye informationer. Vi har også gennem flere år gravet i Læderstræde, det er også en vanvittig spændende gade. Der bliver sjovt at komme ned og grave i de næste år, fordi der er meget få skriftlige kilder, der fortæller noget om København.”

Hoda gennem går nogle fund sammen med arkæologi-registrator Rikke Søndergaard Kristensen

Vi starter mandag d. 24/11 ved tidsbestilling

FÅ TAGET ÅRETS JULEBILLEDE I VORES JULELANDSKAB TIL HELE FAMILIEN. VI LAVER 10 JULEBILLEDER MED KVERTER

Kun **195.-**

VI TAGER OGSÅ PORTRÆT BILLEDER SPØRG OM PRIS..

FOTO/C

HOLBERGSGADE 5 1057 KØBENHAVN K 33142414

JULGAVEIDEER TIL FRIMÆRKESAMLEREN

Stender - Schaubeck - Leuchtturm fortryksalbum

Redus systemer - Indstiksbøger - Stort udvalg i frimærkeartikler

Kataloger og håndbøger - Gavekort

ILETA FRIMÆRKEHANDEL

49 ÅR I FJOLSTRÆDE

Fiolstræde 20 - 1171 København K. - Tlf. 33 12 91 23

.....hele juleugen åbent til kl. 20.00

Tvermoesgaard

Træren

Restaurant & Vinstue

Klassisk dansk frokost fra kl. 12.00

Onsdags middag fra kl. 17.30

Bar i dag- og aften timerne

Restaurant Tvermoesgaard

Rosengaarden 12 • 1174 Kbh. K. • Tlf: 3312 6578

Alt hvad hjertet begærer fra marimekko® - tasker, kjoler, jakker, regntøj, sengetøj, morgenkåber, bruseforhæng, toilettasker, håndklæder, krus, duge og metervarer. Se det hele i vores netbutik: www.kaiku.dk

Kompagnistræde 8, kld. • 1208 København K • Tlf. 3311 1907

Løvens Bastion

Bastionen set fra voldgraven

Tilbage i 1618 begyndte Christian IV sit store projekt, fæstningsbyen Christianshavn, som bestod af en fæstningsring med 5 bastioner, en kanal i midten og en række sumpede grunde, der efterhånden er blevet til det Christianshavn, vi kender i dag. 2 gange blev Christianshavn udvidet, første gang i 1670 og anden gang i 1692.

Af de oprindelige bastioner er der kun 2 tilbage. Det er de to bastioner, der ligger på

hver sin side af Torvegade, hvor Amagerport i sin tid lå. Acciseboden, som var et vagthus, er den sidste rest af portkomplekset. Navnene var Møllebastionen og Bastionen ved Kirken. På Møllebastionen var der selvfølgelig en mølle, som stod der fra 1670 til 1842, Breslaus Mølle hed den. Nu har en fæstningsby brug for forsyninger i form af mel og gryn, så der blev opstillet mange møller på bastionerne rundt om København. Én er tilbage, og det er møllen ude på Kastellet.

Også på Bastionen ved Kirken blev der i 1669 opstillet en mølle, en stubmølle med navnet Lille Mølle, og det navn har holdt ved lige siden.

Ved Christianshavns udvidelse i 1670 blev de to bastioner kraftigt udbygget, og i den anledning skiftede de navne. Møllens Bastion kom til at hedde Elefantens Bastion og Bastionen ved Kirken Løvens Bastion. På den tid så den ud som alle de andre bastioner med facer, der støtter sammen i en spids vinkel, men så skete der en kraftig omlægning, da Christianshavns Vold blev udvidet helt op til Flådens Leje. For at kunne sluttes til den nye vold blev den nordlige venstre face og flanke drejet, så facerne nu mødtes i en stump vinkel, og det er derfor, Løvens Bastion adskiller sig fra alle de andre bastioner.

Den lille stubmølle på toppen af bastionen blev efterhånden for lille, så i 1783 blev den

fjernet og erstattet med en hollandsk mølle, hvis ottekantede tre étagers underdel står der den dag i dag. Overdelen med møllehat og vinger blev fjernet i 1897. Mølleren skulle jo bo godt, så der blev også opført en bolig ved siden af møllen, og i 1832 blev huset med skorstenen opført i tilknytning til møllen. Det var indrettet som dampmølle.

I 1890 var det slut med at drive møllevirksomhed på stedet, og bygningerne overgik til at være militært halmdepot, for dels var der heste hos naboen, Bådsmandsstrædes Kaserne, og dels skulle soldaterne have skiftet sengehalmen i madrasserne en gang imellem.

En driftig ingeniør, Ejnar Flach Bundgaard, så i 1916 bygningernes muligheder og erhvervede hele herligheden, hvori han indrettede sin fabrik, Dansk Instrument- og Apparaturfabrik. Der blev indrettet en elegant

Møllens øverste etager er fjernet for mange år siden

bolig i møllen til Bundgaard og hans kone Johanne. Møllerboligen blev lejet ud til maleren Oscar Matthiesen, som også havde atelier der, og kneb det med huslejen, kunne han altid levere et billede i stedet for.

Ægteparret Bundgaard var barnløse, og inden Johanne

Bundgaard døde i 1974, testamenterede hun Lille Mølle med alt inventar til Nationalmuseet. Først blev der indrettet bolig til Rigsantikvaren, og i dag er der et særdeles interessant museum, som absolut er et besøg værd. I møllerboligen er der indrettet en restaurant, Løven + Bastionen, og går man

på museum en lun forårsdag, er det en god idé at sætte sig ned og få en lille frokost eller noget andet godt i den fine lille have foran huset.

Vittoriano Delgado

International kunstner

Nyd eller køb min kunst – tegninger, malerier, skulptur hos:
Entoca Milanese · Boltens Gård · Gothersgade 8 L

Eller se mit internet-galleri
www.delgadoatelier.com / contact@delgadoatelier.com

FRA GODKENDTE FAIR TRADE BUTIKKER

Slå løs på
Peters tromme
Børnetromme fra Indien
kr. 149⁰⁰

Make a
difference
giving

FAIR TRADE BUTIK KØBENHAVN
Badstuestræde 2 · København K
Tlf. 4848 0810 · www.fairtrade kbh.dk

Find Fair Trade Danmarks 13 andre butikker på www.fairtrade.dk/butik

Slagteren ved Kultorget

Etableret 1888

www.kultorget.dk

HUSK AT BESTIL JULEKALKUNEN
ELLER JULEANDEN I GOD TID
-ØKO er altid bedst

Fredriksborggade 4 · 1360 København K
Telefon : 33 12 29 02 · Fax : 33 12 28 08

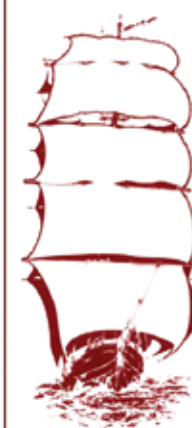
PETITGAS

Hovedbeklædning siden 1857

Julegaver til manden

Købmagergade 5
1150 København K
Telefon 33 13 62 70

Færge Cafeen

anno 1850
v/Hanne Sass Nielsen

Christianshavns bedste spisested

Strandgade 50
1401 København K
Tlf. 32 54 46 24

Herslev øllet er i byen

Ejer af bryggeriet Tore og brygmester Kristoffer smager en ny øl til

Godtfolk kræver godt øl, og godt øl, det kan man få på Herslev Bryghus. Tore Jørgensen, som egentlig er landmand, blev lidt ked af landlivet, så han begyndte i stedet for at læse på Roskilde Universitetscenter og fik en fin

uddannelse vist nok som cand. tech. soc., og det medfører normalt, at man kommer ind i det offentlige pulserende kontorliv; men det viste sig ikke at være noget for hr. Jørgensen, og hvad gør man så?

Han fik det gode råd at etablere en vingård og give sig i kast med at fremstille rødvin; men på den anden side, det med dansk rødvin, det lyder lidt udansk, så var der mere sving over at brygge øl. Når man nu bor i Herslev nordvesten ud

af Roskilde og nær Lejre, hvor Gorm d. Gamle, ham med den Blå Tand og andre gæve vikinger drak masser af øl, så var det eneste rigtige at starte et bryghus, og det gjorde Tore Jørgensen så for 4½ år siden. Ølbrygning er ikke bare noget

Kristoffer tilsætter prøveøllet forskellige smagstoffer

man gør, det er et ædelt håndværk, som kræver, at man har den rette følelse og de fine smagsløg, så man hele tiden kan følge med i processen, for ellers er det så som så med kvaliteten af bryggeriets produkter.

Stræderne aflagde for nyligt besøg i Herslev, og vi blev ikke skuffede. Vi ved godt, at de

store danske bryggerier brygger godt øl til en hel verden, så konkurrencen er benhård, hvis man skal gøre sig håb om at komme ind på markedet, og det har Herslev Bryghus formået og endda med stor succes.

Bryghuset har et fremragende fast sortiment bestående af 4 forskellige bryg. Selvfølgelig har de en pilsner, brygget på malt og humle efter bedste tjekkiske forbillede, og tjekkisk øl hører som bekendt til det bedste i verden. Så er der en Pale Ale, engelsk i stilen, en Stout brygget på de 4 kornsorter, en dejlig kraftig, mørk øl, og sidst en hvedeøl, som sydtyskerne laver den. Alle bryg kan nydes alene, og så er de alle fantastisk gode ledsagere til et godt måltid. Som alle gode bryggerier frem-

Tore står her imellem brygkedlerne, hver kedel med forskellig øltype

stiller Herslev Bryghus også øl knyttet til sæsonen. Lige nu er juleøllet aktuelt, og enhver med sans for det fine bryg bør unde sig den oplevelse, bryghusets Stjerneøl er.

Der fremstilles 6.000 l øl om ugen, de 2.000 l som fadøl og resten på ½ l flasker. Øllets

kvalitet bliver styret af husets brygmester Kristoffer Wolff, der har lært ølbrygningens svære kunst på brygmesterskolen, som brygger Jacobsen i sin tid grundlagde. Med bryghusets trods alt begrænsede produktion skal man se sig om. Øllet føres hos Irma og i andre forretninger rundt om i byen, og så er der også muligheder i en række af

byens gode værtshuse og restauranter som f. eks. Snapstinget. Vore politikere ved åbenbart, hvad man skal forlange af en god øl.

Flemming Lehrmann

Kenneth's Cykler

- Værksted
- Nye cykler
- Alt inden for tilbehør
- Udlejning af cykler

Nørre Voldgade 27 • Tlf. 3333 8458
Åbent: Man-fre. 8.00-17.30 • Lørdag 10.00-13.00

På Winds Frokostrestaurant skænker Lasse Herslevs fadøl

GALERIE HELTH

etbl. 1989

Asger Jørn
Henry Heerup
Lise Blaaberg
Christian Tangø
Alice Hansen
Kamilla Lynggaard
Jens Galschiøt
M.fl.

Sofiegade 4
DK-1418 København K
Tlf. 32 96 95 15
arne@galeriehelth.dk
www.galeriehelth.dk

H. DANIELSENS

EFTF. APS

KRONQUIST

LÆDERSTRÆDE 11
1201 Copenhagen K
Tel. + Fax 33 13 02 74
Mail: jk@danielsensilver.dk

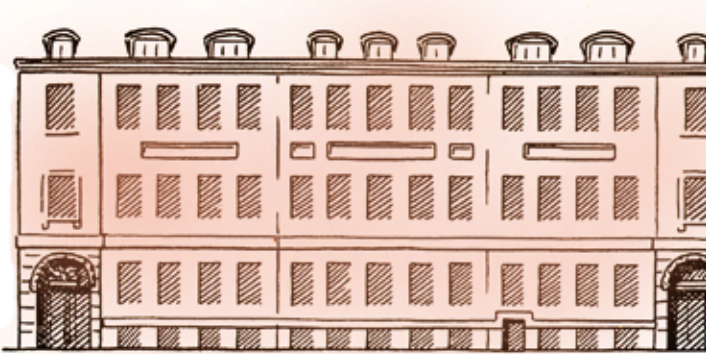
AMAGERTORV
LÆDERSTRÆDE
ØSTERGADE
OLD FISH MARKET

ANTIQUES
GOLD
SILVER
SILVER PLATE
PORCELAIN
CHRISTMAS-PLATES
CHRISTMAS-SPOONS
SECOND-HAND GOODS
* * *
EVERYTHING
PRICE-MARKED

Badstuerne og deres gade

Her fortsætter lokalhistoriker Jan E. Janssens beretning om "joie de vivre" i Badstuestræde:

I nr. 18, bygget af en Harsdorff-elev og gadens fineste hus, lå et af kvarterets mange bryggerier. Denne smukke empirebygning med 6 joniske pilastre og balustre lod brygger Peter Møller opføre. Dybt nede i jorden under bryggeriet har man fundet gavlmuren af det store midalders kompagnihus, hvor byens købmænd og kongen skød efter papegøjen og drak dyrt importøl i stride strømme. Unge H.C. Andersen, der havde borgerlige ambitioner, pjækkede fra latinundervisningen og mødte her op hos solodanser Carl Dahlén for at lære de rigtige dansetrin til selskaberne.

Nr. 20, denne fine fredede ejendom, ejedes efter 1880 ikke længere af en ordinær brændevinsbrænder, men af en rigtig vinhandler. Larsens Vinhandel var i mange årtier et af flere lokale vin- og spiritusudsalg.

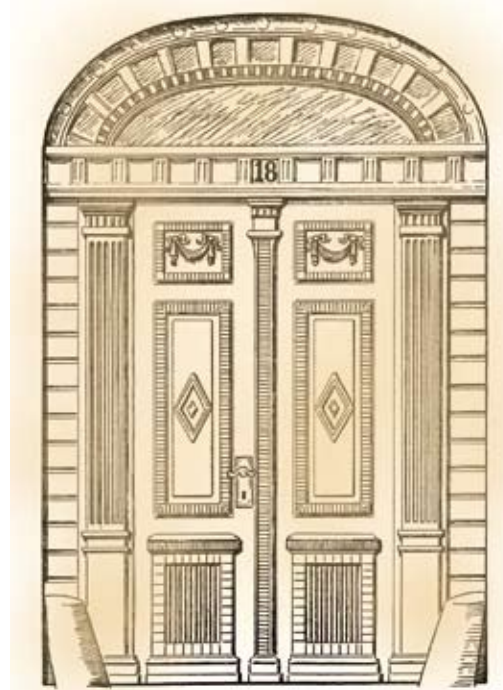
Livets immaterielle glæder har også haft adresse i Badstuestræde.

I nr. 6 lå den for to år siden lukkede boghandel Librairie Française i en tidligere vinstue. Den stammede fra 1940'erne, hvor det at kunne læse fransk var en del af almindelsen, og den danske indehaver, der var gift med franske Denise, sørgede altid for, at de nyeste publikationer fra det franske sprogede marked blev indfor-

Badstuestræde 11 der både har rummet studenterforening, Bahns Hotel og Hotel Belle France, i dag er der ejerlejligheder

skrevet. Sartre, Camus og Saint Exupéry var dengang nogen, man læste på originalsproget. Parrets datter Anne Thomassen gjorde boghandelen til et fami-

så rørlig mere, blev den kørt i klapvogn helt ud til Kongens Have. Det lille stykke Frankrig i København er nu et trist syn med sin hærgede facade.

Porten til Badstuestræde 18

lieforetagende. På hylderne stod de kendte gule bind fra serien Classiques Garnier og ventede på at blive rakt over disken. Man kunne også finde de rigtige gramofonplader, om man bad om det. Bøgerne stod i vinduet med boghandlerens egne kommentarer, skrevet i hånden: "let at læse" eller "kan anbefales". Mor og datter sad i hyggelige stole under prismekronen og tog imod kunderne. En pekingeser hørte også med til etablisementet, og da den ikke var

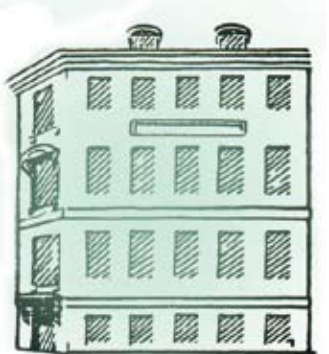
I et nu nedrevet simpelt klassicistisk hus på den nuværende farvehandels adresse nr. 9 befandt sig i 1890'erne Københavns mest litterære dagblad, der ganske enkelt hed "København", og som i sin bedste tid havde det dengang enorme oplag på 20.000 eksemplarer. Kvaliteten var i top, og alle forfattere og journalister, man dengang så op til, fra Herman Bang til Gustav Esmann, gav deres bidrag. Ove Rode var grundlægger og udgiveren den velhavende godsejer

Johan Knudsen. Bladet var altid frækt og provokerende, og Knudsen måtte gang på gang betale bøder for krænkende artikler. Efter at huset blev revet ned, rejstes den nuværende røde teglbygning af vinhandler Bahn. Nu ligger her byens bedst assorterede farveforretning med alverdens oliefarver og specialartikler til malere.

Oppe på 2. sal i nr. 9 mødtes Johannes Ewald med ligesindede åndsfæller for at istemme den nye litterære førromantiske sværmerisk-lyriske tone, der til gengæld ikke faldt i nordmændenes smag. De grupperede sig omkring Johan Herman Wessel hos madam Juhl halvanden hundrede meter herfra. Stedet her i gaden var Neergaards kaffehus, hvor kaffen, denne nye sorte, hede og søde drik blev nydt ved siden af den dengang så populære punch, som eng-

lænderne havde lært københavnernes at nyde. Blandingen af de 5 ingredienser: te, citron, rom, vand og rørsukker gjorde de unge forfatters kinder røde og fik dem til at synge hjemmekomponerede klubviser af fuld hals.

Efter branden i 1795 blev det to år senere genopbyggede hus lagt sammen med nr. 11 og her mødtes, lidt over hundrede år efter Neergaards kaffehus, den nye forening Studentersamfundet. Det var en udbrydergruppe af radikale studerende, der ikke kunne leve med de bedagede nationalromantikere i Studenterforeningen. Georg Brandes var deres gud, og tidens tabuer blev frydefuldt sønderlemmet i en bramfri ungdommelig debat. August Strindbergs drama "Frøken Julie" var i 1889 blevet forbudt

Badstuestræde 22

af statens censor, men her hos Studentersamfundet kunne man uropføre skuespillet om et erotisk forhold, der ikke var comme il faut. En nervøs Strindberg sad i kulisserne og åndede lettet op, da bifaldet brød løs. Ejendommen blev efter 1900 købt af den tyske vinhandler Bahn, der lod den ombygge. Festonerne over de to porte fra gaden består tydeligvis af fede sandstensvinranker. Vinhandlen blev det senere kendte Bahns Hotel, men det havde i sin tid også et andet navn, Belle France. Dette navn kan stadig læses under den tykke glasplade på dørtærsklen

til hovedindgangen. Hotel "Det smukke Frankrig" lød utvivlsomt mere tillokkende end det tyske Bahn.

Den folkelige, farveglade maler Frello fra Varde er med til at videreføre de lykkelige traditioner fra før i tiden. Han bor i hjørnejendommen ved Brolæggerstræde. Og mirakuløst har Bernina genrejst sig som en fugl Fønix for ganske få måneder siden på den førhen så kendte adresse i Tuteins Gård. j.j.

Frokostrestaurant Husmann's Vinstue, der blev grundlagt i 1888, er en af de få kælderrestauranter, der er tilbage i København. Indretningen er stort set uændret i de 120 år, der er gået. Kvinder blev forbudt adgang fra 1912 til 1981. Frokostrestaurant Husmann's Vinstue er i dag en traditionel dansk frokostrestaurant af højeste kvalitet med hjemmelavet specialiteter af friske råvarer efter typiske gamle opskrifter.

Husmann's Vinstue
Larsbjørnsstræde 2, 1454 København K
Telefon 3311 5886
www.husmansvinstue.dk

Københavner Caféen er en hyggelig, ægte dansk restaurant beliggende i en af Københavns små charmerende stræder. Det gode traditionelle dansk smørbrød dominerer menukortet til frokost, og om aftenen serveres dejligt dansk middag. af specialiteterne hver mandag og tirsdag, er bl.a. stegt flæsk med persillesovs. For øvrigt kan man være heldig at opleve julemanden »live« i løbet af året.

København Caféen
Badstuestræde 10, 1209 København K
Telefon 3332 8081
www.kobenhavnercafeen.dk

Sjaler, smykker, spejle med kakler, skeletter, krukke og vaser, tøj, hængekøjer og meget mere.

Hecho en México

Unika kunsthåndværk
100% håndlavet i Mexico.

Studiestræde 21. Kld. • DK-1455 Cph C
Tel: +45 3212 3636 • www.hechoenmexico.dk

Gaver med god samvittighed...

JULE GOURMET MENU

Menu for kr. 475,-
Vinmenu kr. 375,-
(1 glas vin pr. ret)

Appetizer

Let saltet laks med lime
2007 Rueda Verdejo, Lurton Estate, Rueda - Spanien

Rillettes af syltet and og kantareller
2003 Wehlener Sonnenrue Riesling Auslese, S.A. Prüm, Mosel - Tyskland

Bagt torskerfisk med sennep, sprøde rødbeder og peberrod
2007 Sileni Estate Pinot Noir, Hawke's Bay - New Zealand

Sprødstegt og saltet pattegris i rødvinssky med nelliker, selleri og mandel kartofler
2006 Billa-Haut Occultum Lapidem, M. Chapoutier, Côtes du Roussillon - Frankrig

Brændt kanel-creme med mandarin sorbet
2004 Boovier Beerenauslese, Rudolf Payer, Neusiedlersee - Østrig

REINWALD'S
RESTAURANT

Farvergade 15 • 1463 København K • Tel. 33 91 82 80 • Fax 33 91 82 90
Man.-lør. 14-24 • www.reinwalds.dk • reinwalds@reinwalds.dk

Nisser jages

Julenissen. En hyggelig, lille fyr, eller er han satans yngel?

Vi har lavet lidt research på området, så her er lidt parat-viden, hvis man skulle møde nogen, der fremfører påstanden om satans tilstedeværelse i julehyggen. Gyldendals leksikon har følgende forklaring om nissen: "Nisse (form af mandsnavnet Niels): i nordisk folketro en husvætte (et lille overnaturligt væsen, red.), oftest i skikkelse af en mandsling eller en lille dreng med rød hue. Nissen holder til i

udhuse og lignende og vil, hvis han behandles godt, sørge for husets lykke og trivsel; i modsat fald hævner han sig ved små drillerier er ved at bringe ulykke over huset. Forestillingen om en særlig julenisse dukker først op i 1800-tallet."

I vinteren 1836 blev der holdt dansk julefest i maleren Constantin Hansens lejlighed i Rom, og til juleaftens festligheder tegnede maleren J. Th.

Tekst: Connie Christensen

Lundbye en julenisse. Værten havde desuden pyntet op med klip, der forestillede nisser, der kom med gaver og spiste grød. Det er så vidt vides den første fortælling om, at nogen har lavet nisser, specielt fordi det var jul.

Altså kan vi med sindsro lukke julenissen ind – han er skabt af Constantin Hansen og ikke Den Onde selv!

Borgermøde om Bryghusgrunden

Tirsdag d. 18. november kl. 19:00 havde Københavns Kommune med borgmester Klaus Bondam i spidsen indkaldt til borgermøde om lokalplanforslaget for Bryghusgrunden overfor Fæstningens Materialgård på Frederiksholm. Mødet foregik

i Dansk Arkitekturcenter i Strandgade, og det blev lidt af en særpræget forestilling. Mødet kom i gang med en halv times forsinkelse, fordi man ikke havde ulejliget sig med at afprøve computer og powerpoint inden mødets begyndelse, og selvfølgelig virkede mekanikken ikke, da mødet endeligt begyndte, så folk måtte følge med ved at se på billeder i det

tektet, og man fornemmede, at de havde løst en bunden opgave så fint, som det nu kan lade sig gøre. Efter gennemgangen blev der sat et panel med stadsarkitekt Jan Christiansen og politikere fra Borgerrepræsentationen. En tilsyneladende uinspireret stadsarkitekt kom med det første indlæg, og man havde klart på fornemmelsen, at

tet rummer. Noget tyder på, at hun aldrig har været i Venedig. Venstremanden var en smule forbeholden, men gik alligevel ind for projektet og fremhævede byggeriets neutrale fremtræden, idet han erklærede, at bygningen ikke var skulpturel, selvom lokalplanredigeringen (pg. 9) netop påpeger bebyggelsens "dramatiske skulpturelle fremtræden". Klaus Bondam fandt det positivt, at så mange af byens borgere interesserede sig for byen og dens fremtid, og han gjorde endog særdeles meget ud af, at legepladsen ville blive "Verdens Bedste", og det blev sagt i fuld alvor. Symptomatisk for det uddelte legepladsskrift fremhæves det på side 7: "Det mest beskyttede (legeplads)område, ligger mellem Materialgården og Bryghusprojektet, er et intimt let sikret område med morgensol fra øst ---"; mens det af planforlaget (pg. 19) fremgår, at det ligger i skygge. Hvis resten af argumentationen for planforslaget er lige så godt underbygget, kan man godt nære betænkeligheder ved resten af forslaget.

så hans svar var, at projektet allerede var vedtaget til gennemførelse, og at eventuelle indsigelser derfor kun kunne give anledning til mindre ændringer. Dermed var der i realiteten lukket af for videre diskussion, og flere udvandrede fra mødet. Der blev spurgt om, hvorfor der overhovedet blev afholdt borgermøde? Svaret var, at "det forlanger Planloven", sic!

Sjældent er københavnske borgere blev behandlet så arrogant af en borgmester. Flemming Lehrmann

På bygherrens eget pressefoto kan enhver se hvor kæmpe stort det nye kulturhus bliver

udleverede lokalplanforslag, og det var jo sådan set ikke en måde at behandle de godt 100 fremmødte borgere på. Der blev også uddelt et skrift specielt om den kommende legeplads, og det var nok for at imødegå Bryghusgruppen.

Først blev forslaget gennemgået. Mange fine ord, sådan som de forekommer i forslaget, blev der sagt, og det var vel også forventeligt. Derefter gennemgik en engelsktalende hollandsk arkitekt fra den tegnestue, der har stået for projektet, selve pro-

lokalplanen, som afløser en tidligere, er skræddersyet til netop Realdanias projekt. Ihukommende lokalplanen for Operaen, hvor en pengestærk bygherre stoppede sit byggeri ned i halsen på København, kan man drage paralleller til denne plan, hvor der også står en enorm kapital bagved, som politikerne åbenbart heller ikke tør sige "Nej" til.

Derefter blev det politikernes tur. Socialdemokraternes repræsentant fremhævede bl.a. den venetianske inspiration, projek-

Efter en pause blev der mulighed for kommentarer og spørgsmål fra salen. Faktisk var der ingen positive kommentarer, og spørgsmålene var meget kritiske, så da panelet skulle svare, var det klart for alle, at det ikke var bekommen borgmesteren godt,

Osten ved Kultorvet

Ostedrengene Karsten tv., Jens Slagter og Mikael th. - Foto HP

120 forskellige oste fra blandt andet Danmark, Spanien, Frankrig og Tyskland, alle økologiske!

I en gammel forretning, der har været lukket de sidste 50 år, lige rundt om hjørnet fra Kultorvet i Rosenborggade, har Jens Slagter åbnet en ostebutik, der kommer til at have et sortiment på 120 slags økologiske oste.

"Jeg har i længere tid ønsket at sælge ost, men da ost opta-

ger smag fra kødet, har det ikke kunnet lade sig gøre i slagterforretningen," forklarer Jens Slagter, og det er heller ikke muligt at have plads til så mange oste i slagterforretningen.

Der er også mulighed for at købe oliven, soltørrede tomater og mange andre delikatesser - som naturligvis alle er økologiske. p.s.

God madidé

Flæskesteg med det hele.

Flemming Dehli har været på Københavnercaféen i 10 år. Er uddannet fra Hotel Kong Frederik. Her bruner Flemming kartoflerne

Det lyder jo for enkelt til at være sandt. Vi har spurgt kokken om hemmeligheden, som er lige så enkel: en god leverandør.

Benene skæres fra kødet

10 tons flæskesteg tilberedes årligt på Københavnercaféen. Hvordan får Københavnercaféen sin flæskesteg så god?

Der hældes vand i bradepanden

Kokken Flemming Dehlis anvisning er: "Den rå steg udbenes, drysses med salt og lægges i en bradepande med lidt vand i. Steger i ovnen 1 time og 40 min. på 200 grader, så er stegen saftig og mør og sværen sprød. Ud af ovnen og hvile ½ time. Sådan!"

På Københavnercaféen skæres stegen ud i fine, saftige skiver, som serveres med håndpillede hvide kartofler, brune kartofler, rødkål, asier og hjemmelavet brun sovs.

Vi får også lige opskriften på flotte, brune kartofler:

Sukker smelter langsomt på panden, lidt margarine tilsættes når det er smeltet, og så en smule vand, så det ikke brænder fast, så bliver det en meget tynd sukkerlage, som er nem at arbejde med.

Sune Siestø der er tjener er her julemand flankeret af ejeren Johnny

Johnny Hougaard, Københavnercaféens indehaver gennem 19 år, satser meget stærkt på flæskestegen hele året.

Fra 1. maj til 1. oktober er der flæskestegsaften for turisterne, hvor Johnny optræder som julemand og uddeler mandelgaver

Så nærmer julen sig kig forbi fannymia+

Design i miniaturrelse, dansk når det er bedst

En butik for den stiliske småbørnsfamilie, hvor du finder "homemade" dansk design med fokus på den kreative detalje indeholdende et mix af retro, bohème, klassiske linjer med et twist og glade farver.

Et univers, hvor de små trolde og smukke feer kan få skønt, skævt og originalt tøj fra 0-6 år samt tilbehør og skønne ting til mor.

www.fannymia.dk

Klosterstræde 12,
1157 Kbh K
Tlf: 51948202

Vi har også...

- Udstillingsystemer
- Bannere
- Magnetskilte til biler
- Brevpapir & kuverter
- Flyers
- Menukort
- Skilte
- Visitkort
- Folie til butiksvinduer
- Papir til kontormaskiner
- Julekort
- Plakater
- Tryk på t-shirt
- Prislister

Vester Kopi Norregade 7 • 1165 København K • Tlf.: 33 14 58 33
Mail: noe@vesterkopi.dk • www.vesterkopi.dk

Quality from Down Under
For ladies & Gents

KOM IND I BUTIKKEN
- og deltag i konkurrencen
om billetter til storfilm
"AUSTRALIA"

Tracks *Authorised R.M. Williams Dealer*

Larsbjørnsstræde 26 • 1454 Cph • Map 4/C3 • Tel +45 3333 8383 • tracks@tracks.dk • www.tracks.dk

Opening hours: Mon - Thursday: 10.30am-6pm • Friday: 10.30am-7pm • Saturday: 10am-4pm

VESTERGADE 15 • 1456 KØBENHAVN K

TELEFON 33 11 60 48

WWW.LAEDERSMEDEN.DK • WWW.LAEDERSMEDENCPH.DK

